

Szőke Gergely László

**A digitalis átállás médiajogi hatásai
Észak-Európában**

(Finnország, Svédország, Hollandia, Észtország, Litvánia)

Budapest, 2009. január, 37. szám

ISSN 1788-134X
ISBN 978-963-88088-9-9

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet
Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.
Felelős kiadó: Nahimi Péter igazgató
Borítóterv: Czákó Zsolt
Nyomdai munkák
Műegyetemi Kiadó
Felelős vezető: Wintermantel Zsolt
www.kiado.bme.hu

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ GONDOLATOK	5
FINNORSZÁG	6
A digitális átállás folyamata	6
A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete.....	6
Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása	7
Piacra lépés (pályáztatási rendszer)	8
<i>Hatályos szabályozás</i>	8
<i>Digitális átállás és pályázatok/engedélyek</i>	10
Must carry – must offer szabályozás	10
Média-fogyasztó védelem (media-literacy)	11
A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok.....	12
Önszabályozás – társszabályozás.....	13
SVÉDORSZÁG	14
A digitális átállás folyamata	14
A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete.....	14
Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása	14
Piacra lépés (pályáztatási rendszer)	15
Must carry – must offer szabályozás	15
Média-fogyasztó védelem (media-literacy)	15
A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok.....	16
Önszabályozás – társszabályozás.....	16
HOLLANDIA	18
A digitális átállás folyamata	18
A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete.....	19
Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása	19
Piacra lépés (pályáztatási rendszer)	19
Must carry – must offer szabályozás	20
Média-fogyasztó védelem (media-literacy)	20
A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok.....	20
Önszabályozás – társszabályozás.....	21
ÉSZTORSZÁG	23

A digitális átállás folyamata	23
A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete.....	23
Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása	24
Piacra lépés (pályáztatási rendszer)	25
Must carry – must offer szabályozás	25
Média-fogyasztó védelem (media-literacy)	25
A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok.....	26
Önszabályozás – társszabályozás.....	26
LITVÁNIA	28
A digitális átállás folyamata	28
A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete.....	28
Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása	30
Piacra lépés (pályáztatási rendszer)	30
Must carry – must offer szabályozás.....	31
Média-fogyasztó védelem (media-literacy)	31
A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok.....	31
Önszabályozás – társszabályozás.....	32
ÖSSZEZGÉS	33

Bevezető gondolatok

Az elmúlt években Európa szerte megindult illetve felgyorsult a digitális földfelszíni televíziózásra való átállás. E folyamatok intenzitása az EU tagállamaiban jelentős eltéréseket mutat: míg egyes országokban a digitális átállás már befejeződött, azaz hosszabb-rövidebb simulcast időszak után megszűnt az analóg műsorszórás, addig más országokban a folyamat még éppen csak elkezdődött. Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy a digitális átállás folyamata milyen jogalkotási feladatokkal, a médiajog területén milyen változásokkal jár(t) együtt. Az elemzés során elsősorban a pályázati eljárásra, a szabályozóhatóságok hatáskörére, a médiakoncentrációra, és a továbbítási kötelezettségekre (must carry) vonatkozó jogi szabályozás változásait, az egyes kormányoknak a fogyasztói tájékoztatás és az ún. médiafogyasztó-védelem érdekében tett lépéseit és a – földfelszíni digitális műsorterjesztésen túlmutatóan értelmezett – digitális média elterjedésének önszabályozásra gyakorolt hatásait vizsgáljuk.

A tanulmány Észak-Európa EU tagállamait vizsgálja. Az országok kiválasztása során alapvető szempont volt a különböző helyzetben lévő EU tagállamok összehasonlítása: Finnországban és Svédországban az átállás gyakorlatilag lezajlott, míg Észtországban és Litvániában jelenleg is tart. A holland példa elemzése végül azért tanulságos, mert a rendkívül magas kábelenetráció miatt a többi európai országtól némiképp eltérő (igen gyors) menetrenddel és eltérő kormányzati és piaci stratégia mellett zajlott le a digitális átállás folyamata.

Finnország

A digitális átállás folyamata

Finnországban a digitális átállással kapcsolatos első fontos kezdeményezés 1996-ra tehető, amikor a kormány határozatot fogadott el a televízió-hálózat digitalizálásáról. Három évvel később, 1999 nyarán adták ki az első földfelszíni digitális televíziózásra szóló engedélyeket 10 éves időtartamra (2000-2010); a jogosultjak 2001-2002-ben kialakított három multiplexen kezdheték meg a sugárzást.¹ A megfelelő jogi változásokat követően 2002-ben a digitális átviteli rendszer üzemeltetésére a Digita Oy szerzett engedélyt. A set-top-box-ok alacsony elterjedtsége miatt az első kereskedelmi műsorszolgáltatók egyáltalán nem voltak sikeresek, és utólag Finnország is korainak találta a digitális televíziózás 2001-es elindítását.² A 2002-2003-as években alapvető törvényi változások következtek be: módosult a finn médiatörvény (Act on Television and Radio Operations, 744/1998), és – a digitális átállástól alapvetően függetlenül – megszületett az új hírközlési törvény (Communications Market Act, 393/2003), ami a digitális televíziózáshoz használt hírközlési hálózatokra vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket. A digitális átállás és a jogszabályok többlépcsős apróbb módosításai párhuzamosan, szerves fejlődési folyamatként folytak, a jogalkotásban és a szabályozóhatóság feladataiban igazán éles változás az átállás miatt nem következett be. Összességében megállapítható, hogy a finn médiaszabályozás technológiássemleges, így a digitális átállás az 1998-ban kialakított médiaszabályozási, és a 2003-ban kialakított hírközlési jogi rezsime keretei között megvalósítható volt. A kifejezetten a digitális átálláshoz kapcsolódó jogszabályi változásokat, a digitális átállás szempontjából releváns egyéb médiajogi rendelkezéseket valamint a felmerülő szabályozóhatósági feladatokat az alábbi fejezetekben tematikusan mutatjuk be.

2003-ban a finn törvényhozó parlamenti munkacsoportot hozott létre a digitális átállás gyorsítása és gördülékeny levezetése érdekében. A munkacsoport javaslatai alapján a kormány 2004-ben határozatot fogadott el, melyben a 2007-es évet jelölte meg a digitális átállás befejezésére. 2007. szeptember 1-jén hajnali 4.00 órakor valóban megtörtént az analóg földfelszíni sugárzás leállítása (analogue switch-off).³ A 2003-2007 időszakban további digitális, országos és helyi televíziós és rádiós műsorszolgáltatási engedélyek kiadására került sor, 2006-ban a Digita OY újabb – földfelszíni televíziózásra illetve mobil-televíziózásra szolgáló – multiplexek üzemeltetésére kapott engedélyt.⁴ Az összesen mintegy 50%-os penetrációjú kábelszolgáltatók 2008 márciusában hajtották végre a digitális átállást.⁵

A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete

Műsorszolgáltatásra jelenleg négy multiplex szolgál Finnországban (A, B, C, E). A 'Multiplex A' és a 'Multiplex B' lakosságra vetített lefedettsége 99,9 %-os. Az elsőt a közszolgálati csatornák érhetőek el ingyenesen, míg a másodikon kereskedelmi csatornák foghatók. E multiplexen négy csatorna (köztük a három legnézettebb) ingyenes, míg további

¹ Switchover to All-Digital Television, Final Report of Monitoring Group, Ministry of Transport and Communications, 2008, <http://www.lvm.fi/files/switch-over%20to%20all-digital%20television.pdf> [2008.08.01.] pp. 3-4.

² Berecki Urmas: Átállás a digitális földfelszíni műsorszórásra Finnországban, AKTI Füzetek 9. 2007. pp. 4-6.

³ <http://www.digitv.fi/sivu.asp?path=9;1238;1400> [2008.08.01.]

⁴ Switchover to All-Digital Television, pp. 5-7.

⁵ <http://www.kaapelitelevisio.fi/index.asp?id=256&menupath=256&language=1&klik=4> [2008.08.01.]

három fizetős szolgáltatásként vehető igénybe.⁶ A 'Multiplex C' lefedettsége 78-90,4 %-os (az egyes televíziócsatornák lefedettsége eltérő), míg a 'Multiplex E' 95%-os lefedettséget biztosít; ezek kínálatában nagyrészt Pay-TV csatornák szerepelnek (1. sz. ábra).

Channels in antenna network

A	YLE TV1	YLE TV2	YLE Teema	YLE FST5	3 radio channels												
B	MTV3	Nelonen	Sub	JIM	MTV3 MAX	SubJuniori	SubLeffa										
C	Urheilukanava	The Voice	Klubi.tv	ISKELMÄ	IskelmäTV Harju & Pontinen	Canal+ First	Canal+ Hits	Canal+ Sport 1	Canal+ Sport 2	Canal69	Disney Channel	Urheilukanava	DIGI-VIIHDE				
E	STV Suomi	SVT Europa	Discovery Channel	Eurosport	MTV3 Fakta	Music Television MTV	Nickelodeon	KinoTV	Kanava 23								

Free-to-air
 PayTV

1.sz. ábra: földfelszíni csatornák. forrás: <http://www.digitv.fi/sivu.asp?path=9;1235> [2008.08.10.]

Csatorna	Közszolgálati		Kereskedelmi		
	YLE 1	YLE 2	MTV 3	Nelonen	Sub TV
Nézettség	24 %	17 %	27 %	10 %	6 %

2. sz. ábra: az egyes televízió-csatornák nézettségi adatai 2007-ben, forrás: Finnish Communications Regulatory Authority Market review 2007.

http://www.ficora.fi/attachments/englanti/5xReS7kit/Files/CurrentFile/Market_review_2007.pdf p. 18.

A nézettségi adatok alapján kijelenthető, hogy viszonylag kis számú, de jelentős csatorna uralja a mintegy 2,4 millió háztartás képernyőjét (a három legnagyobb csatorna együttes nézettsége 68%, az öt legnagyobbé 84%), de azok megoszlása viszonylag kiegyensúlyozott. A két közszolgálati csatorna (YLE 1 és YLE 2) együttes részesedése 40% feletti: a közszolgálati műsorszolgáltató helyzete erős. A kereskedelmi csatornák között egyértelmű sorrend és nagyságrendi különbségek láthatók. Tekintettel azonban a közszolgálati műsorszolgáltatással kapcsolatos reklámtilalomra, a hirdetési piacon kevésbé kiegyensúlyozott a piaci részesedés. Összességében a finn médiapiacot a jogirodalom a viszonylag koncentrált piacok között tartja számon,⁷ de megjegyzendő, hogy – a rendelkezésre álló 2004-es adatokkal összevetve – alapvetően a nézettség diverzifikálódása jellemző.⁸

Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása

A digitális médiarendszer kapcsán Európa-szerte gyakran felmerülő, a médiahatóság és a hírközlési hatóság közötti hatáskör-elosztási kérdések Finnországban – néhány más európai országhoz hasonlóan nem merülnek fel: a Finn Kommunikációs Hatóság (Finn Communications Authority, FICORA) konvergens hatóságként működik, így a Hatóság

⁶ <http://www.digitv.fi/sivu.asp?path=9;1235> [2008.08.01.]

⁷ Deirdre Kevin: Media ownership and pluralism: regulatory trends and challenges in the European Union Member States, <http://www.epra.org/content/english/press/papers/Media%20ownership%20and%20pluralism%20Kevin%20Istanbul%20final.ppt> [2007.11.16.]

⁸ 2004-ben a három legnagyobb csatorna nézettsége 75% feletti, az öt csatorna nézettsége 94,5% volt. Ld. Commission Staff Working Document – Media pluralism in the Member States of the European Union, Commission of the European Union, SEC(2007) 32,

http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/media_pluralism_swp_en.pdf [2008.08.22.] pp. 37-38.

ellátja mind a hírközlési törvénybe, mind a média-jogszabályokba foglalt feladatokat. A FICORA főbb, médiajogi szempontból releváns hatásköreit a következő pontokban foglalhatjuk össze:

- egyes műsorszolgáltatási engedélyek (programme licence) kiadása;
- egyes (kábeles és műholdas) műsorszolgáltatások – bejelentést követő – nyilvántartásba vétele;
- a médiatörvény és a Yleisradio Oy-ról – a közszolgálati műsorszolgáltatóról – szóló törvény rendelkezéseinek (gyermekvédelmi rendelkezések, reklámszabályok, közszolgálati beszámoló készítése, stb.) betartatása, médiafelügyelet;
- közreműködés a műsorszolgáltatók kizárólagos közvetítési jogosultságaiból eredő vitákban;
- a Televízió és Rádió Alap (State Television and Radio Fund) kezelése és a készülék üzemeltetési díjak és a műsorszolgáltatási díjak beszedése.

A FICORA hatáskörébe tartoznak ezek mellett a klasszikus hírközlési feladatok – így a piacmeghatározás, a piacfelügyelet, a jelentős piaci erővel rendelkező hírközlési szolgáltató (JPE) kijelölése, e szolgáltatókra vonatkozó kötelezettségek kiszabása – valamint a frekvenciagazdálkodás is, és eljár a távközlési szektorban felmerülő privacy-sérelem esetén is. Ezen felül a hatóság ellátja a postai szolgáltatásokról szóló törvénybe, a domain nevekről szóló törvénybe és az elektronikus aláírásról szóló törvénybe foglalt hatásköröket.⁹

A konvergens hatósági modell ellenére a hatásköri kérdések relevanciája Finnországban is megjelenik: az egyik legfontosabb, klasszikusan médiahatósági hatáskörrel, a műsorszolgáltatók pályáztatásával ugyanis a Kormány, illetve annak illetékes minisztériuma, a Finn Közlekedési és Kommunikációs Minisztérium (Ministry of Transport and Communications Finland) rendelkezik. Ugyancsak a minisztérium hatásköre a hálózat-üzemeltetési engedélyezési (network licence) eljárás lefolytatása (függetlenül attól, hogy azt műsorszolgáltatás továbbítására vagy más hírközlési szolgáltatásra használják).

Piacra lépés (pályáztatási rendszer)

Hatályos szabályozás

A pályáztatási rendszer tekintetében jelentős változásokat hozott a már említett 2002-es jogalkotási program, amely következetesen szétválasztotta a műsorszolgáltatás és a műsorterjesztés szabályozását: jelenleg minden átviteli hálózatra vonatkozó szabályozást a hírközlési törvény tartalmaz. Ennek megfelelően különválasztásra került a hálózat-üzemeltetésre irányuló engedély és a műsorszolgáltatásra irányuló engedélyezés szabályozása is. Ugyanakkor a médiatörvény technológiásemleges, annak hatálya kiterjed minden lineáris audiovizuális szolgáltatásra, történjen az televízió, interneten, mobiltelefonon keresztül, akár analóg, akár digitális műsorterjesztéssel.¹⁰ Ezen alapelvek megfelelnek az EU jogharmonizációs törekvése kapcsán kialakult európai követelményeknek.

⁹ A Hatóság hatásköreit a szövegben említett jogszabályok valamint a kommunikációs szektor igazgatásáról szóló kormányrendelet (Government Decree on Communications Administration, 697/2001) szabályozzák.

¹⁰ Tauno Aijälä: Legislative Aspects of Digital Broadcasting in Finland, Ministry of Transport and Communications of Finland
http://www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/DEK/ostalo/Konferenca_TV_2012/TV_2012_Tauno_AEijaelae_-_Legislative_Aspects_of_Digital_Broadcasting_in_Finland.pdf [2008.10.12.] pp. 17-19.

A finn médiatörvény alapján a földfelszíni tömegkommunikációs hálózaton (terrestrial mass communications network)¹¹ terjesztett műsorszolgáltatási engedélyért a kormányhoz (ténylegesen a Közlekedési és Kommunikációs Minisztériumhoz) kell fordulni.¹² Ez alól azonban több kivételt is ismer a jogszabály. Így például a három hónapnál nem hosszabb időre szóló analóg rádióengedélyt kiadása a hatóság (FICORA) hatáskörébe tartozik. Amennyiben van megfelelő frekvencia, és nem merül fel jogszabályba ütközés alapos gyanúja, úgy a hatóság az engedélyt köteles megadni. A hatóság hatásköre emellett kiterjed a három hónapnál rövidebb időre szóló vagy heti 8 óránál kevesebb sugárzásra irányuló digitális rádió- és televízió-engedélyek kiadására is. Érdekes „biankó-csekk jellegű” rendelkezést tartalmaz a törvény következő pontja, amely szerint szintén a hatóság adja ki a digitális műsorszolgáltatási engedélyt a kormány által jóváhagyott frekvenciaterv alapján kifejezetten rádió- és televízió-műsorszolgáltatásra vagy mobil-televíziózásra fenntartott frekvenciákra is.¹³ Ez utóbbi rendelkezésből akár az ellenkezője is következhetne, de a gyakorlatban az elsődleges engedélyező szerv – egyelőre – egyértelműen a Kormány (minisztérium). A digitális földfelszíni műsorszolgáltatásra vonatkozó műsorszolgáltatási engedélyeket legutóbb a Közlekedési és Kommunikációs Minisztérium adta ki,¹⁴ napirenden van azonban e kettős engedélyezési rendszer felülvizsgálata, amely a FICORA hatáskörének szélesedésével járna; az említett rendelkezés ennek előkészítését szolgálhatja.¹⁵ A jogszabály a digitális műsorszolgáltatási engedélynél is megerősíti, hogy az említett csökkentett időtartamra szolgáló pályázat esetén a Kommunikációs Hatóság az engedélyt – amennyiben nem merül fel jogszabályba ütközés alapos gyanúja – köteles megadni.¹⁶

A törvény – néhány nevesített kivételtől eltekintve – azonos szabályokat állapít meg minden pályázati eljárásra, függetlenül attól, hogy az engedélyező hatóság a FICORA vagy a minisztérium. A pályázat kiírása és elbírálása során az engedélyező hatóság – az adott terület egészét vizsgálva – figyelembe veszi a szólásszabadság előmozdítását, a diverzitás biztosítását és egyes különleges helyzetben lévő csoportok igényeit is.¹⁷ Az engedélyező hatóságnak joga van – a sokszínűség biztosítása és egyes csoportok igényeinek kielégítése céljából – az engedélyhez kötelező programszerkezeti követelményeket csatolni.¹⁸ A törvény maga tehát nem ír elő közszolgálati jellegű kötelezettségeket a kereskedelmi műsorszolgáltatók számára, de indokolt esetben az engedélyező hatóságnak lehetősége van bizonyos műsorszervezeti követelmények kikényszerítésére.

Az engedélyt a hatóság – a 3 hónapnál nem hosszabb szolgáltatásra vonatkozó pályázatok kivételével – legfeljebb 10 évre adhatja, de kiadható ennél rövidebb időtartamra is. Az engedély a műsorszolgáltató hozzájárulása nélkül módosítható az érvényessége alatt is, ha a technológiai fejlődés vagy a működési környezet egyéb jelentős változásából eredő különleges körülmény ezt indokolja.¹⁹

Az állam tehát – ellentétben például a magyar szabályozással – egyáltalán mondott le a földfelszíni műsorszolgáltatás engedélyezéséről. A műsorszolgáltatók a vállalt kötelezettségeikért cserébe – FICORA által kiadott engedéllyel rendelkezők kivételével – must carry státuszt kapnak mind a digitális földfelszíni, mind a kábelhálózaton. A ritkán

¹¹ Olyan tömegkommunikációs hálózat (mass communications network) – azaz elsősorban rádió és televízió-műsorok továbbítására szolgáló hálózat – amely szabadon fogható rádióhullámok segítségével működik.

¹² Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 7 (1)

¹³ Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 7. (2) (3)

¹⁴ <http://www.lvm.fi/web/en/7> [2008.08.05.]

¹⁵ Tauno Äijälä im. p. 7.

¹⁶ Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 7. (5)

¹⁷ Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 10.

¹⁸ Emellett követelményeket támaszthat a regionális műsorszolgáltatás, a napi műsoridő és az átviteli technológia kapcsán is. Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 11.

¹⁹ Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 11 a., 12.

lakott vidékek nagy száma és a kb. 50%-os kábelpenetráció mellett a földfelszíni hálózaton való jelenlétnek komoly jelentősége van.

Végül meg kell jegyezni, hogy a közszolgálati analóg és digitális műsorszolgáltatási jogosultsághoz nem kell engedély, az közvetlenül a törvényből fakad (természetesen must-carry státusszal együtt). Minden más (tipikusan a műholdas és kábeles) műsorszolgáltatásról a Kommunikációs Hatóságot értesíteni kell.²⁰ A bejelentésnek tartalmaznia kell a műsorszolgáltató nevét, székhelyét, elérhetőségét, a szolgáltatási területet, és a szolgáltatás főbb körvonalait, jellemzőit.²¹

A digitális²² földfelszíni tömegkommunikációs hálózat üzemeltetése szintén engedélyhez kötött. Az engedélyező hatóság ez esetben is a Közlekedési és Kommunikációs Minisztérium. Az engedély meghatározott időre, legfeljebb 20 évre adható. A pályázat törvényi kellei mellett a Minisztérium további pályázati feltételeket szabhat. A Minisztériumnak mérlegelési jogosultsága változó lehet: a törvény egyrészt kimondja, hogy az engedélyt meg kell adnia, amennyiben a pályázó megfelelő gazdasági erőforrásokkal rendelkezik a feladat ellátásához, és amennyiben nem merül fel igazoltan alapos gyanú a vonatkozó jogszabályok megszegésével kapcsolatban. Ugyanakkor amennyiben az összes pályázónak nem adható ki engedély a rendelkezésre álló erőforrások miatt, úgy annak (azoknak) kell az engedélyt megadni, akik leginkább megvalósítják a törvényben rögzített, meglehetősen tágan megfogalmazott célokat.

Összességében – még egy olyan fejlett politikai kultúrával rendelkező országban is, mint Finnország – aggályosnak találjuk az olyan szabályozási megoldást, amelyben a pályázattal kapcsolatos legfontosabb hatáskörök a kormány kezében összpontosulnak.

Digitális átállás és pályázatok/engedélyek

A digitális átállás kapcsán az engedélyezésre vonatkozó szabályozás módosítása mellett – részben azzal összhangban – módosultak a már kiadott engedélyek is. 2002-ben a finn jogalkotó megfelelt az analóg műsorszolgáltatási díj mértéket, a digitális műsorszolgáltatásra pedig 2010-ig szóló díjmentességet állapított meg. A díjak csökkenéséből eredő többletbevétel a műsorszolgáltatók a digitális átállással kapcsolatos kiadásaira fordíthaták. A Televízió és Rádió Alap (és így a közszolgálati műsorszolgáltatás) bevételi oldalának egyensúlya érdekében 2003 és 2008 között évente az inflációt meghaladó mértékben (5-10%) növelték a televízió-előfizetési díjakat.

A fenti változások mellett a 2007. augusztus 31-i analóg leállási céldátummal összefüggésben 2004-ben a kormányzat – lényegében az engedélyezési hatóság szerepét betöltő minisztérium – a meglévő analóg engedélyek lejáratási idejét 2007. augusztus 31-ig meghosszabbította azzal, hogy ezt követően analóg televíziós műsorszolgáltatásra pályázat többé nem írható ki.²³

Must carry – must offer szabályozás

Mind a földfelszíni, mind a kábeles műsorterjesztésre vonatkozó továbbítási kötelezettségeket (must carry) a hírközlési törvény szabályozza. A jogszabály kimondja, hogy a földfelszíni tömegkommunikációs hálózat üzemeltetésére csak akkor adható ki engedély, ha az üzemeltető biztosítja, hogy a közszolgálati adók és a minisztériumi engedéllyel rendelkező műsorszolgáltatók költsége alapú díjazásért cserébe a hálózatot igénybe vehetik.²⁴

²⁰ Act on TV and Radio Operations, 744/1998, Sec. 7 a., 7 b.

²¹ Act on TV and Radio Operations, Sec. 15.

²² Analóg rádiózás esetén a műsorszolgáltatásra és a frekvenciahasználatra vonatkozó engedélyezési eljárás nem válik külön.

²³ Tauno Äijälä im. p. 6.

²⁴ Communications Market Act, 393/2003, Sec. 10. (3)

A kábelhálózatok üzemeltetőinek ingyenesen kell továbbítaniuk bizonyos csatornákat és szolgáltatásokat. A továbbítási kötelezettség kiterjed az adott régió (municipality) területén egyébként fogható közszolgálati televízió és rádió műsorszolgáltatásokra, a minisztérium által kiadott engedéllyel rendelkező országos műsorszolgáltatókra valamint meghatározott, az előbbiekhöz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokra is.²⁵ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a szolgáltató – a must carry kötelezettség teljesítése érdekében – nem köteles jelentős pénzügyi forrást fordítani a hálózati kapacitások bővítésére.

Média-fogyasztó védelem (media-literacy)

Mind a fogyasztók digitális átállással kapcsolatos tájékoztatása és egyes csoportok tevőleges segítése (pl. set-top-box beszerelése) terén, mind a lefedettség maximalizálása érdekében Finnország példamutatóan sokat tett a digitális átállás során.

A 2004-ben elfogadott kormányhatározat kimondja, hogy a finn lakosságnak – a lakóhelyétől és a jövedelmi viszonyaitól függetlenül – jóval a digitális leállás előtt megfelelő áron hozzá kell férnie a digitális szolgáltatásokhoz. A kormányzat szerint az analóg leállásig elkövetkezendő három év (2004-2007) erre a feladatra elegendő. A parlamenti bizottság 2006-ban kiadott időszaki jelentése külön is felhívta a figyelmet a 65 év feletti korosztály átállásának segítésére. 2005-ben a legnagyobb műsorszolgáltatók kezdeményezésére létrejött a piaci szereplők képviselőiből álló ún. 'TV2007' csoport, amelynek fő feladata a digitalizáció népszerűsítése, a megfelelő társadalmi csoportokkal való kommunikáció, tanácsadói és technikai segítségnyújtó szolgáltatások kialakítása valamint a digitális átállás társadalmi fogadtatásával kapcsolatos kutatások és jelentések készítése volt.

A következő másfél évben a munkacsoport majdnem 200 különböző rendezvényt szervezett. Ezek közül a legjelentősebb az ún. DigiTV Tours, az Antenna Day, és a Digital Weeks elnevezésű program(sorozat)ok voltak, amelyeken több ezer állampolgárt sikerült megszólítani. E rendezvények eredményességét rendkívül széles médiajelenléttel erősítették. A munkacsoport vezetője emellett aktív médiaszereplést is folytatott: nagyszámú tévés, rádiós és nyomtatott interjú és beszélgetés jelent meg a 2006-2007-es évek folyamán.

A munkacsoport által indított Links for Life program keretében civil szervezetek (elsősorban finn Lions klubok és az ún. Helsinki Mission) több ezer önkéntese segített – megfelelő, számukra szervezett „gyorstanfolyam” elvégzése után – idősebb személyeknek és idősekkel foglalkozó intézményekben (otthonok, kórházak, stb.) a set-top-box-ok beszerzésében, beszerelésében és a használatának megtanításában. A tájékoztatás megszervezésében segítséget nyújtottak a könyvtárak és a Tamperei Evangélikus Egyházközség is, a Finn Szaknyelvi Központ pedig háromnyelvű, interneten elérhető, a digitális televíziózással kapcsolatos kifejezések szótárával járult hozzá az átállás sikeréhez. Ezek, az egyenként egyébként nem is túlzottan nagy volumenű, de összességében rendkívül jelentős civil erőfeszítések az állampolgárok tájékoztatását különösen hatékonyá tették.

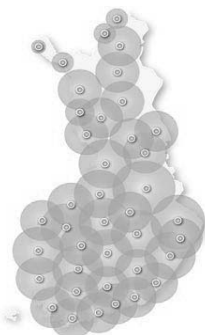
A finn médiahatóság (FICORA) elsősorban kutatások finanszírozásával járult hozzá a médiafogyasztó-védelem erősítéséhez. 2006-2007 folyamán egyrészt a set-top-box-ok penetrációjával kapcsolatos vizsgálatot, másrészt a fogyasztók digitális televíziózással kapcsolatos elégedettségére vonatkozó kutatásokat végzett közvélemény-kutató vállalkozásokkal közösen. Egyes kutatásokba a YLE, a finn közszolgálati műsorszolgáltató is bekapcsolódott.²⁶ Külön elemzést végeztek a szükséges berendezések – különösen a set-top-box-ok – árával kapcsolatban, de a készülékvásárlás anyagi támogatására nem került sor.

²⁵ Communications Market Act, 393/2003, Sec. 134.

²⁶ Switchover to All-Digital Television, pp. 10-12.

A fentiek mellett a fogyasztók tájékoztatása érdekében intenzív reklámkampány is folyt, valamint több tájékoztató weblap (www.digitv.fi, www.digitelkkari.fi), telefonos és e-mailes ügyfélszolgálat is az érdeklődők rendelkezésére áll.²⁷

Finnországban a lehető legteljesebb lefedettségre elérésére törekedett. Két multiplex lakosságra vetített lefedettsége is eléri a 99,96%-ot. E – gyakorlatilag teljes – lefedettség érdekében a 2006-2007-es években kiemelt szerepet kapott az árnyékolt területek lefedése. Ennek érdekében – a sokszor domborzati körülmények miatt árnyékolt területek teljes körű feltárása után – a hírközlő hálózatot több száz kisegítő, kisteljesítményű adótoronnyal bővítették. A lefedettséggel még így sem rendelkezők ellátását pedig egyes műsorszolgáltatások műholdas terjesztésének támogatásával segítette az állam.²⁸

3. sz. ábra: DTV lefedettség (MUX A és B) 2008. február 1-én. A térkép négy, Lapföldre telepített kisegítő adótoronyt is ábrázol. Forrás: Switchover to All-Digital Television, Final Report of Monitoring Group, <http://www.lvm.fi/files/switch-over%20to%20all-digital%20television.pdf> p. 24.

A médiakonzentrációra vonatkozó szabályok

Finnország azon kevés európai ország közé tartozik, ahol nincsenek speciális, a médiatulajdonlást korlátozó szabályok, így a médiavállalkozások tevékenysége alapvetően az általános versenyjogi rezsim alapján értékelhető. A médiakonzentráció azonban – különösen az utóbbi időben – versenyjogi szempontból sem tekinthető kiemelt témának: míg a versenyhatóság éves beszámolóinak 2001-ben és 2002-ben még volt a tömegkommunikáció piacára vonatkozó külön fejezete, addig 2003-ban csak két esetet említ az éves beszámoló, míg a legújabb, 2006-os és 2007-es beszámolókbán nem szerepel médiavállalkozásokkal kapcsolatos ügy.²⁹ A vizsgált esetek többségében a versenyhatóságnak erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatban kellett állást foglalnia.

Ugyanakkor a média sokszínűsége szempontként jelenik meg a földfelszíni műsorszolgáltatás engedélyezése során: az engedélyt kiadó hatóság – ami főszabályként a finn kormány, néhány esetben a FICORA – az engedély kiadásakor a médiarendszer egészének, többek között a sokszínűség követelményének vizsgálatára alapján dönt az engedély megadásáról.³⁰ A törvény végrehajtásáról szóló kormányrendelet szerint a kormánynak az engedélyt úgy kell kiadnia, hogy az ne eredményezzen szólásszabadságot veszélyeztető koncentrációt. Mindemellett a politikai pártok és szervezetek engedélyszerzésével

²⁷ <http://www.digitv.fi/sivu.asp?path=9;8840> [2008.08.01.]

²⁸ Switchover to All-Digital Television, pp. 10-12.

²⁹ Ld. a finn versenyhatóság (Finnish Competition Authority) éves beszámolóit: <http://www.kilpailuvirasto.fi/cgi-bin/english.cgi?luku=publications&sivu=publications> [2007.11.17.]

³⁰ Act on Television and Radio Operations, 744/1998, Section 10.

kapcsolatban nincsenek korlátozások.³¹ A sokszínűség tehát az engedély megadása során érvényesülő követelmény, amely azonban a későbbi tulajdoni változásokat nem tudja kezelni.

Megjegyzendő, hogy e kifejezetten liberális médiakoncentráció-szabályozás nem a 2002-es, részben a digitális átállással kapcsolatos jogalkotási program eredménye; korábbi jogi rezsimben sem voltak kifejezetten a médiapiacra vonatkozó korlátozások.

Önszabályozás – társszabályozás

Finnországban az önszabályozásnak, illetve az iparág szereplőivel való együttműködésnek több különböző formája is megfigyelhető. Bár e formák nem kötődnek kifejezetten a digitális átálláshoz és a digitális televíziózáshoz, megjelenésük és fejlődésük nem független a média világának változásával és a digitális média elterjedésével. A különböző önszabályozási mechanizmusok mögött állami kényszerítő erő csak bűncselekmény elkövetése vagy szerződészegés esetén áll.

Finnországban a média területén – hasonlóan más iparágakhoz – komoly hagyományai vannak annak, hogy a jogszabály-előkészítésbe és véleményezésbe különböző bizottságok útján jelentős szerepet kapnak az iparág szereplői. Ezen elv – ahogy azt fentebb kifejtettük – a digitális televíziózás kapcsán is erősen érvényesült.

Emellett fontos önszabályozási fórum az ún. Médiatanács (Council for Mass Media), amely a tartalom-előállítás – ideértve a hagyományos és internetes újságírást valamint a rádió- és televízióműsor előállítását is – területén játszik szerepet: a Médiatanács a legjobb gyakorlat gyűjtése és irányelvek kialakítása segítségével etikai kódexet készít és tartat be.

Önszabályozás érvényesül a gyermekvédelem területén is; a tág törvényi szabályozást a közszolgálati műsorszolgáltató és a két legnagyobb kereskedelmi műsorszolgáltató közti megállapodás tölti ki tartalommal. E megállapodás a műsorkategóriák és időbeli zónák felállításával az Európa-szerte bevett szabályozási modellt követi az önkorlátozás eszközével élve.

Végül a legnagyobb internet-szolgáltatók az internetre vonatkozó etikai kódex, „netiquette” készítésével járulnak hozzá a káros és jogellenes internetes tartalmak elleni küzdelem sikeréhez.³²

³¹ Commission Staff Working Document - Media pluralism in the Member States of the European Union p. 37.

³² <http://www.lvm.fi/web/en/10> [2008.08.21.]

Svédország

A digitális átállás folyamata

A digitális átállás legfontosabb állomásaként 2003-ban a kormányzat döntést hozott a földfelszíni digitális átállással kapcsolatos legfontosabb kérdésekről. A döntés értelmében a folyamatot egy független grémium, a Digitális Televíziós Bizottság (Digital TV Commission) irányítja, amelynek tagjait 2004-ben nevezték ki. A bizottságnak döntés-előkészítő, koordináló és tájékoztató szerepe volt; utóbbi keretében a folyamatokról jelentéseket készítettek a kormányzat és az érintett érdeklődők számára.

A kormány emellett a fokozatos, régiókénti lekapcsolás (analogue switch off) mellett foglalt állást, amelyet 2008 februárig meg kellett valósítani. A terveknek megfelelően a folyamat 2005-ben megkezdődött, és a 14 régió fokozatos lekapcsolása után végül az eredetileg tervezett időpontnál korábban, 2007 októberére fejeződött be. E folyamat természetesen a földfelszíni televíziózást érintette, a kábelszolgáltatás – egyelőre – analóg szolgáltatásként jut el a svéd háztartások kb. 60%-ába. A lakosság egy jelentős részét így közvetlenül ugyan nem érintette a földfelszíni digitális átállás, a második televíziókészülékek, a nyaralók és a hajókon lévő televíziókészülékek relatív nagy száma miatt azonban e réteg is profitált az átállásból.³³

A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete

Svédországban összesen 5 multiplexen mintegy 30 televíziócsatorna érhető el digitálisan. A programkínálatot a közszolgálati adók mellett többségében ingyenesen fogható (free-to-air, FTA) műsorszolgáltatások alkotják, de megtalálható néhány előfizetési csatorna is. A teljes digitális műsorterjesztési hálózat egy szolgáltató, a Teracom kezében van.³⁴

Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása *

Svédországban a médiapiaccal kapcsolatban összesen négy hatóság rendelkezik releváns hatáskörökkel. Finnországhoz hasonlóan az országos analóg és digitális műsorszolgáltatókra vonatkozó pályáztatási-engedélyezési feladatokat a kormányzat, konkrétan az Oktatási, Kutatási és Kulturális Minisztérium (Ministry of Education, Research and Culture) látja el.

A helyi rádió- és televízió-műsorszolgáltatások pályáztatására azonban a Svéd Rádió és Televízió Hatóságnak (Swedish Radio and TV Authority) van hatásköre, amely emellett – bejelentést követően – regisztrálja a műholdas, kábeles és webes televíziókat és rádiókat, javaslatot készít a kormány számára a digitális földfelszíni televíziós engedélyek odaítélésének szempontjairól, valamint általános jelleggel „figyelemmel kíséri a médiavilág változásait.

A Svéd Műsorszolgáltatási Bizottság (Swedish Broadcasting Commission) feladata a médiatartalom (gyermekvédelem, reklámszabályozás és az európai művekre vonatkozó kvótaszabályok) – természetesen utólagos – felügyelete, azaz a médiatörvény és az engedélyekben foglalt (tartalomra vonatkozó) rendelkezések betartatása.

³³ Media Developments 2006. The Radio and TV Authority, http://www.rtvv.se/_upload/uk/download/MU_2006_eng.pdf [2008.08.21.] pp. 44-46.

³⁴ Media Developments 2006. pp. 42-44.

* (2006 decemberi forrás)

A távközlési piac (ideértve a műsorterjesztést is) felügyelete a Nemzeti Posta és Távközlési Ügynökség (National Post and Telecom Agency) hatásköre, amely ellátja a frekvenciagazdálkodással kapcsolatos feladatokat is, engedélyezi a frekvenciahasználatot a műsorszolgáltatóknak (frekvencia-engedély), és meghatározza illetve felügyeli az ún. 18-as piacot.³⁵

Piacra lépés (pályáztatási rendszer)

A digitális televíziózás piacára való belépés Svédországban engedélyezési eljáráshoz kötött. A DTT platformon megjelenő műsorszolgáltatóknak mindenképp digitális műsorszolgáltatási engedéllyel kell rendelkeznie, amelyet – pályázati eljárást követően – az Oktatási, Kutatási és Kulturális Minisztérium ad ki. A törvény nem részletezi ugyan a pályázat odaítélésének részletes feltételeit, de rögzíti, hogy a kormányzat előírhat bizonyos tartalmi és egyéb (vételkörzetre, átviteli technológiára vonatkozó) követelményeket, így a svéd kormányzatnak módja van a médiapolitikai elképzeléseit megvalósítani.³⁶ A pályázat elbírálása és a frekvencia odaítélése végső soron tehát a kormányzat hatásköre.

A műsorszolgáltatási engedély mellett a digitális földfelszíni televíziózáshoz a platform-üzemeltetőnek szüksége van digitális frekvencia-engedélyre is, amelyet a hírközlési hatóság ad ki.³⁷

Must carry – must offer szabályozás

Svédországban a must carry szabályok a digitális átállást követően kismértékben változtak ugyan, de – a korábbi szabályozáshoz hasonlóan – továbbra is csak a kábeles műsorterjesztésre vonatkoznak.³⁸ A hatályos szabályozás szerint mindenképp must carry státusszal rendelkezik a négy közszolgálati csatorna. Emellett – egy további csatorna erejéig – a kábelszolgáltató köteles továbbítani egy olyan országos műsorszolgáltatási engedéllyel rendelkező (kereskedelmi) műsorszolgáltatót, amely a pályázat során vállalt bizonyos – a kiegyensúlyozott tájékoztatásra, a programválaszték sokszínűségére és hírműsorok közvetítésére vonatkozó – kötelezettséget.³⁹

Média-fogyasztó védelem (media-literacy)

Finnországhoz hasonlóan Svédországban is komoly hangsúlyt fektettek a fogyasztók megfelelő tájékoztatására, így az analóg leállás egyáltalán nem érte váratlanul a svéd lakosságot. A svédországi kampány főbb üzenetei a következőkben foglalhatók össze.

- A digitális átállás természetes technikai fejlődés eredménye, amely egy mintegy 50 éves technológiát vált le.
- A digitális átállás jobb kép- és hangminőséget, valamint több csatorna sugárzását teszi lehetővé.

³⁵ Study on the Regulation of Broadcasting Issues under the new Regulatory Framework, Cullen International, 2006, Annex 2.

http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/library/ext_studies/reg_bc_issues_under_nrf/broadcasting_by_country.pdf [2008.11.01.] p. 445.

³⁶ The Radio and Television Act (1996:844) Chapter 3. Broadcasts licensed by the Government

³⁷ Study on the Regulation of Broadcasting Issues under the new Regulatory Framework, Annex 2. pp. 449-450.

³⁸ Uo. p. 456.

³⁹ The Radio and Television Act (1996:844), Chapter 8. Sec. 1.

- Európa, de a világ nagy része is ezen az úton halad, és a folyamatból kimaradni lényegében nem lehetséges.

A digitális átállást népszerűsítő kampányban a svéd közszolgálati műsorszolgáltató (SVT) meghatározó szerepet vállalt, amely tájékoztató filmsorozat és reklámok segítségével jutatta el üzenetét a nézőkhöz. Svédországban is kiemelt figyelmet fordítottak az idősebb korosztályra: a divatos, „pörgős” félperces reklámszpotok mellett hosszabb, lassabb reklámfilmeket is készítettek, amelyeket kifejezetten az idősebbek igényeihez igazodva a kora délutáni órákban sugároztak.

Az SVT emellett információs call-centert, teletext oldalt, a honlapján a digitális átállásról szóló aloldalt is működtet(ett). Továbbá szerepet kapott a közvetlen tájékoztatás is: a közszolgálati műsorszolgáltató egy feltűnő rózsaszínre festett busszal körtúrát szervezett, melynek során a műsorszolgáltató munkatársai egyenként is személyes beszélgetést folytattak az érdeklődőkkel! A rózsaszín az egész kampány meghatározó színévé vált. A digitális átállást emellett saját honlap, köztéri hirdetések és kiadványok is népszerűsítették.

Megjegyzendő, hogy a kampány finanszírozása nem kizárólag a közszolgálati műsorszolgáltató költségvetéséből (de főként közpénzekből) történt, de a szervezési feladatokban meghatározó szerep jutott neki. A kampány gyors és látványos eredményt hozott: a felmérések azt mutatták, hogy míg 2004 elején a megkérdezettek 55%-a, addig 2005 végén már a megkérdezettek 94%-a tudott a digitális átállásról.⁴⁰

A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok

A médiakoncentráció tekintetében Svédország – Finnországhoz hasonlóan – alapvetően liberális szabályozási modellt alkalmaz. A sokszínűség követelményét a pályáztatás során a pályáztató hatóság veszi figyelembe, amely szükség esetén az engedélyben előírhat az adott műsorszolgáltatóra vonatkozó tulajdonosi korlátozást, amely így az engedély kiadásának feltétele.⁴¹ Emellett egy sajátos korlátozás is érvényesül a helyi rádiózás szintjén: a helyi közösségi rádiós műsorszolgáltatásra nem adható ki engedély olyan műsorszolgáltató számára, amely rendelkezik helyi nyereségérdekelte analóg vagy digitális rádiós műsorszolgáltatási engedéllyel.⁴² A rendelkezés elsődleges célja a közösségi műsorszolgáltatás és a profitorientált tevékenység szétválasztása. A fentiek mellett a médiavállalkozásokra is vonatkoznak természetesen a versenyjogi szabályozásból eredő korlátok.

Önszabályozás – társszabályozás

Svédországban is – hasonlóan a többi vizsgált országhoz – komoly szerepet kap az önszabályozás. A legjelentősebb – piaci szereplőket tömörítő – önszabályozó szervezetek a reklámjog területén működnek, de érdemi szankcionálási jogkörük nincsen. Fontos önkorlátozó dokumentum emellett a Sajtóetikai Kódex (Code of Ethics for the Press, Radio and TV), melynek hatálya mind a nyomtatott sajtóra, mind a rádióra és televízióra kiterjed. A Kódex betartását a Sajtó Ombudsman (Press Ombudsman) és a Sajtótanács (Press Council), a piaci szereplők által alapított szervezet ellenőrzi.⁴³ Svédország esetében is igaz a megállapítás:

⁴⁰ Malin Wallin: Sweden's switch to digital, Sarajevo, 2008. http://rak.ba/bs/DTT/Wallin_SWE.ppt [2008.11.10.]

⁴¹ The Radio and Television Act (1996:844) Chapter 3. Sec. 4.

⁴² The Radio and Television Act (1996:844) Chapter 4. Sec. 6.

⁴³ Plogell, Michael – Ullberg, Erik: Media System of Sweden, report for the Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector, http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/coregul/annex_4_en.pdf [2007.11.25.] pp. 405-410.

a digitalizáció, különösen pedig a földfelszíni digitális átállás érdekében nem változtatott az – egyébként nagyon komoly hagyományokkal rendelkező⁴⁴ – önszabályozás rendszerén.

⁴⁴ A Sajtó ombudsman 1969 óta, a Sajtótanács 1916 óta létezik. How self-regulation works, <http://www.po.se/english.jsp?avd=englishUTH> [2008.10.20.]

Hollandia

A digitális átállás folyamata⁴⁵

A holland digitális átállás mérföldkövének a multiplexek 2002-es pályázatása tekinthető. Hollandiában egy multiplexet fenntartottak a közszolgálati adók számára (ezt a NOS, a korábbi analóg műsorszórással foglalkozó vállalat nyerte el), négyet pedig egy csomagban, „szépségverseny alapú” eljárásban pályáztattak. A pályázatot 2002-ben a Digitenne nevű szolgáltató nyerte el. Az engedélyek érvényessége 15 év, tehát azok 2016 december végén járnak le.⁴⁶ A Digitenne 2003 áprilisában kezdte meg a szolgáltatás nyújtását.

A Digitenne kizárólag fizetős szolgáltatásokat kínál, a modell mégis eltér az Egyesült Királyságtól vagy Spanyolországtól. A Digitenne ugyanis nem elsősorban prémiumcsatornákat kínál, hanem az analóg kábelszolgáltatáshoz nagyon hasonló kínálattal és árral jelenik meg a piacon. A rendkívül magas kábelpenetráció miatt a Digitenne az egyes területeken lényegében monopolhelyzetben lévő kábelszolgáltatások versenytársaként jelent meg. A DTT lefedettsége 2003 óta folyamatosan nőtt (eleinte Amsterdam, Hága és Utrecht, majd a többi nagyváros körzetében is fogható volt), és 2004-nyarára elérte a 3 millió háztartást.⁴⁷

A digitális átállás meglehetősen gyorsan zajlott le, amit elsősorban a nagyfokú bekapcsolhatóság és a kizárólag földfelszíni műsorszolgáltatást elérő háztartások csekély száma tette lehetővé. Mindössze 74.000 háztartásnak van kizárólag földfelszíni hozzáférése, és a nyaralókban, üdülőkben lévő és a földfelszíni platformhoz kapcsolódó másodlagos készülékek száma is alig 220 ezerre tehető.

2006 augusztusában a holland kormány még arra az évre, 2006. október 30-ára tűzte ki az analóg szolgáltatások kikapcsolásának határidejét, majd ezt a döntését először november 27-ére, majd december 11-ére módosította.⁴⁸ 2006. december 10-ről 11-re virradóra országosan lekapcsolták az analóg televíziós szolgáltatásokat, az „átkapcsolás” mindössze 3 órát vett igénybe, s bonyodalom nélkül zajlott le. Az átállás kapcsán érdekes, hogy az analóg leállást megelőzően a DTT lefedettsége meg sem közelítette a teljes lefedettséget; az átállás során felszabadult frekvenciák segítségével, valamint új adók üzembe helyezésével azonban az analóg lekapcsolást követően a DTT szolgáltatások lakosságra vetített lefedettsége elérte a 98%-ot. „A DTT platform egyrészt alternatív vételi lehetőséget teremt a lakosság számára a kábel mellett, másrészt lehetővé teszi a hordozható készülékek, valami az üdülőterületeken, tanyákon használt „második” készülékek digitális elérését is.”⁴⁹ A DTT szolgáltatásra vonatkozó marketingstratégia épp e két szegmensre koncentrált.⁵⁰

⁴⁵ Public policy treatment of digital television (DTT) in communications markets. Final Report for the European Commission, Annexes
http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/comm/doc/info_centre/studies_ext_consult/dttv/annexes_to_the_final_report_on_dtt_for_the_ec_as_sent_04_10_05.pdf [2008.08.05.]

⁴⁶ Ágoston György: Európai körkép a digitális földfelszíni televíziózásról, AKTI Füzetek 5. 2006. p. 18.

⁴⁷ Public policy treatment of digital television (DTT) in communications markets

⁴⁸ Ágoston György: Digitális földfelszíni televíziózás. Európai körkép 2006-2007, AKTI Füzetek 19. 2008. p. 19.

⁴⁹ Ágoston György: Digitális földfelszíni televíziózás. Európai körkép 2007 június-2008 május, p. 32.

⁵⁰ Public policy treatment of digital television (DTT) in communications markets

A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete

Hollandia különösen magas bekábelezettsége mellett a kábelszolgáltatások előfizetőinek aránya a korábbi 90% körüli értékről 2007-re 81%-ra esett vissza⁵¹, ami egyértelműen a DTT terjedésének tudható be: 2007-re a DTT előfizetők száma elérte a 6%-ot. Emellett említést érdemel még a digitális műholdas (11%) és az IPTV szolgáltatások (3%) aránya is. Az összes digitális előfizetések – ideértve a digitális kábelszolgáltatásokat is - aránya 2007 végére elérte a 38%-ot.⁵² Az öt multiplex közül az egyiket a közszolgálati adók, míg a többi négyen – előfizetésért fogható – kereskedelmi csatornák kaptak helyet.

Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása

Hollandiában a médiahatósági feladatokat a Média Bizottság (Commissariaat voor de Media, CvdM) látja el, amelynek feladatai közé tartozik:

- a kereskedelmi műsorszolgáltatás engedélyezése,
- a közszolgálati műsorszolgáltatók költségvetésének véleményezése,
- a médiára vonatkozó jogszabályok (reklámszabályozás, európai és nemzeti műsorok kvótaszabályai és a közszolgálati műsorszolgáltatás kiegyensúlyozottságára vonatkozó szabályok) betartatása.

A hatóság jogosult bírság kiszabására, az adásidő csökkentésére és – kivételesen súlyos és/vagy ismételt jogsértés esetén – a műsorszolgáltatási engedély visszavonására.

A hírközlési hatóság (OPTA⁵³) ellátja a klasszikus hírközlési jogi feladatokat, valamint a műsorterjesztők bejelentésével kapcsolatos feladatokat. A frekvenciagazdálkodási hatáskörök a Gazdasági Minisztérium felügyelete alatt működő Holland Rádiókommunikációs Ügynökséghez (Netherlands Radiocommunications Agency) tartoznak.⁵⁴

Piacra lépés (pályáztatási rendszer)

Hollandiában a műsorterjesztési kapacitások használatára vonatkozó engedélyezés és a műsorszolgáltatás engedélyezése következetesen elválik egymástól. A műsorszolgáltatás nyújtásához műsorszolgáltatási engedély szükséges, amelyet a Médiahatóság öt évre ad ki.⁵⁵ A műsorterjesztésre vonatkozó engedélyt a hírközlési törvény szabályozza: műsorterjesztési tevékenység – lényegében az átviteli technológiától függetlenül – a hírközlési hatósághoz (OPTA) történő bejelentés alapján folytatható. Amennyiben a szolgáltatáshoz rádiófrekvencia szükséges, úgy a Gazdasági Minisztériumtól rádióengedélyt kell kérni.

⁵¹ OPTA Report 2007 3rd Quarter, <http://www.opta.nl/download/Structural+monitoring+broadcast+-+figures+2007+Q3.pdf> [2008.09.05.]

⁵² OPTA Report 2007, <http://www.opta.nl/download/Annual+report+2007.pdf> [2008.09.05.]

⁵³ Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit

⁵⁴ Betzel, Marcel: Media System of the Netherlands. Report for the Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/coregul/interim_app_2.pdf pp. 304-306.

⁵⁵ Study on the regulation of broadcasting issues under the new regulatory framework, Annex 1. http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/doc/library/ext_studies/reg_bc_issues_under_nrf/broadcasting_table_s_topics_2007.pdf [2008.09.10.] pp. 105., 149-150.

Must carry – must offer szabályozás

A holland médiajog kizárólag a kábelszolgáltatókra ír elő must-carry jellegű kötelezettségeket, a digitális földfelszíni műsorterjesztésre és a műholdas műsorterjesztésre nem. Ugyanakkor a kiosztott multiplexek közül az egyik kifejezetten a közszolgálati adók továbbítására szolgál.

A kábelszolgáltatókra vonatkozó szabályozás következtében a szolgáltató mozgástere a továbbított csatornák kiválasztása során meglehetősen korlátozott. Must carry kötelezettség alá tartoznak a holland mellett a flamand közszolgálati adók is (összesen 5 csatorna), és a körzeti és a helyi csatornák. Emellett a helyi szinten működő ún. programbizottságok (program service council) 25 csatornából álló – a must carry kötelezettségeket figyelembe vevő – alapsomagokat javasolnak a műsorterjesztőknek, amelyek eltérhetnek ugyan az ajánlástól, de ez esetben a médiahatóság vizsgálhatja, hogy a szolgáltató indokolatlan utasította-e vissza a programbizottság ajánlását.⁵⁶

Média-fogyasztó védelem (media-literacy)

A Digitenne, mint szolgáltató – természetesen – élénk marketing tevékenysége mellett a fogyasztói tájékoztatásra vonatkozóan komoly erőfeszítések nem történtek. Tekintettel a rendkívül magas kábelpenetrációra a földfelszíni digitális átállás viszonylag kevés háztartást érintett közvetlenül.

A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok

Hollandiában műsorszolgáltatást műsorszolgáltatási engedéllyel lehet végezni. Az engedély megszerzése kapcsán külföldiekre vagy politikai pártokra/szervezetekre vonatkozó korlátozás nincs.⁵⁷

Hollandiában a médiatulajdon korlátait elsősorban keresztulajdonlásra vonatkozó szabályok jelentik, amelyet a médiatörvény szabályoz. Emellett a médiavállalkozások tevékenységére – csakúgy, mint bármely más vállalkozására – az általános versenyjogi szabályok irányadóak. A médiakoncentráció szempontjából elsősorban a fúziók engedélyezése és az erőfölénnyel való visszaélés merül fel.

Jogtechnikailag a szabályozás annyiban követi a finn és észt modellt, hogy a koncentrációra vonatkozó rendelkezések a műsorszolgáltatási engedély kiadásával kapcsolatos szabályok között találhatók.⁵⁸

A szabályozás megakadályozza egyrészt azt, hogy egy kereskedelmi műsorszolgáltató (ideértve egy vállalkozás csoportot is) a lappiacon 25%-nál nagyobb részesedést érjen el (egyedül vagy együttesen), másrészt azt a célt szolgálja, hogy a lappiacon ennél nagyobb részesedéssel rendelkező vállalkozás ne kerülhessen olyan pozícióba – akár mások szavazati jogának megszerzésével, akár más módon –, hogy a műsorszolgáltatónál a szavazati jogok egyharmadánál többel rendelkezzen. A szavazati jogok tekintetében a taggyűlésen elérhető szavazati joggal azonos hatást vált ki az is, ha az adott vállalkozás – valamilyen módon – az igazgatótanács vagy a felügyelő bizottság egyharmadánál több személy kinevezésére vagy visszahívására jogosult. A fenti esetek fennállását a médiahatóság vizsgálja, és fennállásuk esetén a műsorszolgáltatási engedélyt nem adja ki. Végül ugyancsak nem adható ki a műsorszolgáltatási engedély annak a kereskedelmi műsorszolgáltatónak, amely 50%-nál

⁵⁶ Betzel, Marcel: im. pp. 302-303.

⁵⁷ Commission Staff Working Document - Media pluralism in the Member States of the European Union pp. 66-67.

⁵⁸ The Media Act (1987, 249) Sec. 71b, 71c

nagyobb részesedéssel rendelkezik a napilap vagy egyéb lapok piacán egy meghatározott régióban (helyi piacon), és nincs alternatív regionális vagy helyi műsorszolgáltatás, amely garantálja a tájékoztatás sokszintűségét az adott területen.⁵⁹

Ugyanakkor a holland szabályozás értelmében nem csak az engedély megadásakor kell a műsorszolgáltatóknak a fenti feltételeknek megfelelniük. Bizonyos – a fentiekhez hasonló – feltételek esetén ugyanis a médiahatóság köteles az engedélyt visszavonni. Ezek az esetek a következők:

- a kereskedelmi műsorszolgáltató (ideértve egy vállalkozáscsoportot is), együttesen vagy egyedül a lappiacon 25% vagy annál nagyobb részesedéssel bír két egymást követő évben, vagy
- valamely – a lappiacon egyedül vagy együttesen 25% feletti részesedéssel rendelkező – jogi személy (ideértve egy vállalkozáscsoportot is) a kérdéses műsorszolgáltató taggyűlésén a szavazati jogok egyharmadával rendelkezik, vagy jogosult az igazgatótanács vagy a felügyeleti szerv több, mint egyharmadának kinevezésére vagy visszahívására.⁶⁰

Míg az első esetben leírt állapotnak két egymást követő évben kell teljesülnie ahhoz, hogy a műsorszolgáltatási engedély visszavonásra kerüljön, a második feltételnél ilyen körülményről a törvény nem rendelkezik.

A fenti rendelkezések betartására érdekében a médiahatóság figyeli a piaci folyamatokat, és a médiakoncentráció témakörére 2003 óta különös figyelmet fordít.⁶¹

Önszabályozás – társszabályozás

A törvényi szabályozás mellett Hollandiában is szerepet kap az önszabályozás a média területén, amely elsősorban különböző szervezetek és szövetségek működését és etikai kódexek elfogadását jelenti. E szervezetek létrejötte és működése azonban nem kötődik szorosan a digitális médiumok kialakulásához és elterjedéséhez.

A gyermekvédelemre vonatkozó részletes szabályozás kidolgozása és betartása több országban is önszabályozás (vagy társszabályozás) keretében valósul meg. Hollandiában 1999-ben alakították meg az audiovizuális műsorok besorolását ellátó intézetet (Netherlands Institute for the Classification of Audiovisual Media, NICAM), amelynek tagjai a közszolgálati és kereskedelmi műsorszolgáltatók, a filmforgalmazók, mozi üzemeltetők, valamint a videó, DVD és játékkerjesztéssel foglalkozó vállalkozások képviselőiből kerülnek ki. A szervezet a – televíziós irányelv meghatározását alig konkretizáló – meglehetősen általános törvényi rendelkezést a korhatárok megállapításával és a besorolás részletes szabályaival egészíti ki, amely szabályozás a teljes szektorra irányadó (műsorszolgáltatás, mozi és DVD filmek, stb.). A NICAM panasz esetén szankcionálásra is jogosult, figyelmeztetést vagy pénzbeli szankciót alkalmazhat.

A gyermekvédelem területén működő társszabályozási mechanizmussal szemben valódi önszabályozás érvényesül a televíziós reklámokkal kapcsolatban. A televíziós irányelv harmonizálása nem törvényi szinten, hanem a Holland Reklámkódexszel (Dutch Advertising Code) történt meg, de a dokumentum a rádiózásra, a nyomtatott és az internetes reklámra

⁵⁹ Ward, David: A Mapping Study of Media Concentration and Ownership in Ten European Countries, <http://www.mediamonitor.nl/dsresource?objectid=435&type=org> [2007.11.29.] p. 137.

⁶⁰ The Media Act (1987, 249) Sec. 71c

⁶¹ A témakörök a holland médiahatóság külön weblapot szentel: www.mediamonitor.nl

egyaránt tartalmaz rendelkezéseket. A Kódexet a Reklámkódex Alapítvány (Advertising Code Foundation) keretei között alkották meg, amelyben a reklámpiar képviselői kapnak helyet.⁶²

A nyomtatott sajtó koncentrációs folyamatainak ellenőrzése céljából az érintett vállalkozások 1994-ben megállapodtak egy felügyeleti rendszer kialakításában. Ennek értelmében – bizonyos nagyságrendű – összefonódás esetén a tranzakciót egy független bizottságnak kell engedélyezni, amely a döntéshozatal során a sajtó sokszíniségének biztosítását/fenntartását fokozottan figyelembe veszi. Az eljárás lényegében az Európa-szerte alkalmazott versenyhatósági fúziókontrollhoz hasonló, de az eljárás jogalapja az érintett vállalkozások megállapodása. A sajtó területén említést érdemel még a Sajtótanács (Press Council), amely az újságírói legjobb gyakorlat kialakításában és felügyeletében játszik szerepet.

A jogsértő internetes tartalmak kiszűrése végett Hollandiában már 1995-ben létrehoztak egy forródrótot a gyermekpornográfia visszaszorításáért (Hotline Against Child Pornography). Egy másik forródróton pedig a diszkriminatív tartalmakat lehet bejelenteni, aminek következtében a szervezet „megteszi a szükséges lépéseket”.⁶³

⁶² Betzel, Marcel im. pp. 312-315.

⁶³ Uo. pp. 315-318.

Észtország

A digitális átállás folyamata

A digitális átállás menetrendjére vonatkozó legfontosabb észt dokumentum a kormány 2006-ban kiadott, Digitális Rádió és Televízió Konceptiója, amely összefoglalja az átálláshoz szükséges feladatokat. A kísérleti DTT adást ugyan a fővárosban és környékén már 2000-ben elindították, de a valódi kereskedelmi DTT szolgáltatás 2006-ban indult ZUUM TV néven.

A 2006-os év a jogalkotás szempontjából is jelentős volt: a hírközlési törvény és a médiatörvény⁶⁴ módosításával megteremtődtek a digitális átállás feltételei. A jogalkotó ugyanakkor csak az átálláshoz elengedhetlenül szükséges változtatásokat iktatta törvénybe azzal a megjegyzéssel, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv jogharmonizációs folyamata során a digitális televíziózás egyéb jogalkotási kérdéseit is újból tárgyalják.⁶⁵ A hírközlési törvényt érintő törvénymódosítás bevezette a multiplex szolgáltatás fogalmát, szabályozta e szolgáltatás nyújtásának feltételeit; míg a médiatörvény módosítása kiegészítette a műsorszolgáltatási jogosultságok körét a digitális műsorszolgáltatás és a kiegészítő szolgáltatások lehetőségével. Emellett jogszabályban rögzítette az észt jogalkotó, hogy három multiplex szolgáltatására az állami érdekeltsgű AS Levira jogosult, amelyért cserébe meghatározott összegeket kell a digitális műsorterjesztés fejlesztésére fordítania. A pályázati eljárás mellőzése vitákat váltott ki Észtországban. A jogalkotó azzal érvelt e szabályozói megoldás mellett – véleményünk szerint erősen vitatható módon –, hogy egyrészt csak az AS Levira rendelkezik a közszolgálati adók közvetítéséhez szükséges infrastruktúrával, másrészt nem lenne szerencsés, ha a különböző multiplexek különböző kézbe kerülnének, mivel így az egyes multiplex szolgáltatók esetleg részben ugyanazon csatornákat továbbítanák, és így a pluralizmust nem támogató felesleges párhuzamos csatornakínálat jöhetne létre.⁶⁶ Megjegyzendő, hogy ez utóbbi jelenséget például több multiplex közös pályáztatásával is el lehet kerülni. A további multiplexek üzemeltetésére azonban már pályázati eljárás keretében kerül majd sor.

A kormány 2006-ban az analóg leállás (analogue switch-off) dátumát 2012-re tette és állást foglalt a vegyes jellegű, ingyenes és PayTV szolgáltatásokat egyaránt magába foglaló földfelszíni televíziózás mellett. Azóta – 2008 tavaszán – az analóg leállás céldátuma 2010 júniusára módosult azzal, hogy a kormány 2009-ben áttekinti a DTT platform addigi eredményeit, és ennek függvényében marad vagy módosul e határidő. A lekapcsolás időpontjának előbbre hozatalában szerepet játszott azoknak az országoknak (pl. Finnország, Svédország) a pozitív tapasztalata is, amelyekben az analóg kikapcsolást gyorsan és „fájdalommentesen” sikerült végrehajtani.⁶⁷

A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete

Észtországban jelenleg három multiplexen érhető el DTT szolgáltatás. Ebből kettőn a 2006-ban indult ZUUM TV kínál összesen 20 fizetős csatornát; e nagyszámú csatornászámot az teszi lehetővé, hogy Észtországban kezdettől fogva MPEG4-es tömörítést használnak. Az előfizetők száma azonban a vártnál lassabban emelkedik, 2007 decemberéig mindössze 6500-

⁶⁴ Broadcasting Act (RT I 1994, 42, 680)

⁶⁵ Berecki Urmas: Átállás a digitális földfelszíni műsorszórásra Észtországban, AKTI Füzetek 8. 2007. p. 4.

⁶⁶ Berecki Urmas: Átállás a digitális földfelszíni műsorszórásra Észtországban, p. 5.

⁶⁷ Ágoston György: Digitális földfelszíni televíziózás. Európai körkép 2007 június – 2008 május, AKTI Füzetek 27. 2008. p. 29.

an, 2008 júliusáig 16 500-an igényelték a szolgáltatást. A ZUUM TV tulajdonosai 2008 közepéig egyrészt az 51%-ban állami tulajdonú DTT és analóg földfelszíni hálózat-üzemeltető a Levira (34%-os tulajdonrészsel), másrészt Észtország vezető kábelszolgáltatója a Starman (66%-os tulajdonrészsel) volt. A Starman 2008 nyarán felvásárolta a Levira tulajdonrészét, így kizárólagos tulajdonosa lett a ZUUM TV-nek.⁶⁸ A harmadik multiplexen a közszolgálati műsorszolgáltató két csatornája mellett ingyenesen fogható kereskedelmi adók találhatóak (Kanal 2, Kanal 11 TV3, TV6, Kalev Sport).⁶⁹ A multiplexek lakosságra vetített lefedettsége 93-99% közötti.

Az észti televíziócsatornák nézettségi adatai:

	Közszolg.	Kereskedelmi				
Csatorna	ETV	TV 3	Kanal 2	PBK	RTR/Rossiya/RTR Planeta	TV 6
Nézettség	15,6	19,4	22,5	13,1	3,8	1,2*

4. sz. ábra: 2007-es adatok. Forrás: *Broadband TV News*

http://www.broadbandtvnews.com/archive_cen/051007.html [2008.08.21.]

*2008-as adat. Forrás: *Wikipedia*, [http://en.wikipedia.org/wiki/TV6_\(Estonia\)](http://en.wikipedia.org/wiki/TV6_(Estonia)) [2008.08.21.]

Az észti médiapiac mérete abszolút értelemben meglehetősen kicsi – a mindössze 565 000 háztartást jelentő piacát a nézettségi adatok alapján öt nagyobb csatorna uralja (lényegében e csatornák képezik a FTA digitális műsorszolgáltatásokat, de vezető pozíciójuk korábban is megvolt). Az észti médiavállalkozások mögött külföldi tulajdonosok állnak: a TV 3 100%-ban a svéd MTG Group (Viasat Broadcasting AB), míg a Kanal 2 100% a norvég Schibsted ASA tulajdonában áll, a PBK pedig Lettországi székhelyű, orosz nyelvű csatorna. A diagonális koncentráció is jelentős mértékű: a Schibsted ASA 93%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik Észtország legnagyobb médiavállalkozásában, az Eesti Meedia-ban, amely a legnagyobb példányszámú napilapokban és magazinokban is tulajdoni részesedéssel rendelkezik, nyomda-tulajdonos, és jelentős mértékben jelen van a rádiós hirdetési piacon is.⁷⁰

Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása

Észtországban a médiahatósági hatásköröket nem egy független (szabályozó)hatóság, hanem a Kulturális Minisztérium egyik szervezeti egysége látja el. A médiatörvény alapján a hatáskörébe tartozik a pályázatási eljárás lebonyolítása mellett a médiafelügyelet, azaz a törvény és a műsorszolgáltatók engedélyében foglaltak megtartásának ellenőrzése is. A minisztérium bírság kiszabására is jogosult. A közszolgálati műsorszolgáltató felügyelete a parlament által választott Műsorszolgáltatási Tanács (Broadcasting Council) feladata.⁷¹

A hírközlési piacot önálló hírközlési hatóság (Estonian National Communications Board) felügyeli. Hatáskörét az EU irányelveknek megfelelő hírközlési törvény határozza meg: a hatóság ellátja a klasszikus hírközlési hatásköröket (piacmeghatározás, piacfelügyelet, JPE

⁶⁸ DVB Worldwide – Estonia

[http://www.dvb.org/\(RoxenUserID=0df4518ca5c9ddc4aa010dd07cc49610\)/about_dvb/dvb_worldwide/estonia/index.xml](http://www.dvb.org/(RoxenUserID=0df4518ca5c9ddc4aa010dd07cc49610)/about_dvb/dvb_worldwide/estonia/index.xml) [2008.08.25.]

⁶⁹ <http://www.levira.ee/programm.pdf> [2008.08.28.]

⁷⁰ Television across Europe: Regulation, Policy and Independence (2005), Estonia, http://www.eumap.org/topics/media/television_europe/national/estonia/media_est1.pdf [2007.11.27] pp. 602-604.

⁷¹ Study on the Regulation of Broadcasting Issues under the new Regulatory Framework, Annex 2. pp. 90-91.

kijelölése, kötelezettségkiszabás), emellett ellátja a hírközlési szolgáltatók piacra lépésével kapcsolatos, valamint a frekvenciagazdálkodással járó egyes feladatokat is.

Piacra lépés (pályáztatási rendszer)

Észtországban a műsorszolgáltatási tevékenység műsorszolgáltatási engedéllyel végezhető. A műsorszolgáltatási jogosultságért műsorszolgáltatási díjat kell fizetni, amely a központi költségvetésbe folyik be.⁷² A digitális átállást a jogalkotó a digitális műsorszolgáltatásokra vonatkozó díjkezdéssel támogatja.

A pályázatok kiírására és az általános pályázati feltételek meghatározására a Kulturális Minisztérium, mint engedélyező hatóság jogosult. A pályázatban szerepelnie kell a műsorszolgáltatás általános jellemzőinek, és csatolni kell a törvényben előírt dokumentumokat. A minisztérium köteles megtagadni a pályázatot, ha (1) a tervezett műsorszolgáltatás nem felel meg a törvény követelményeinek vagy a tevékenysége illegális; (2) az azonos engedélyre pályázó másik műsorszolgáltató jobb ajánlatot tett, és az engedélyt így a másik műsorszolgáltató kapja meg; (3) a műsorszolgáltatási engedély Észtország megállapodásait sértené; (4) az engedély kiadása médiakoncentrációt eredményezne (a részletes szabályokat a médiakoncentrációról szóló fejezetben tárgyaljuk). A második pontban foglalt feltétel lényegében azt jelenti, hogy szűkös erőforrások igénybevétele esetén a minisztérium dönt a pályázatokról, és az engedélyt a „jobb” ajánlatot nyújtó pályázó számára adja ki. Az engedély leghosszabb időtartama 5 év lehet.⁷³

Műsorterjesztés szolgáltatás nyújtása, mint elektronikus hírközlési szolgáltatás – átviteli platformtól lényegében függetlenül – a hírközlési hatósághoz való bejelentést követően kezdhető meg. A frekvenciát használó átviteli platform esetén (analóg és digitális földfelszíni, mobil- és műholdas televíziózás esetén) frekvenciaengedélyre is szükség van.⁷⁴

Megjegyezzük, hogy az észt pályáztatási rendszer szabályozása – a pályáztató hatóság (minisztérium) közvetlen kormányzati befolyása miatt – semmiképpen sem tekinthető követendő példának.

Must carry – must offer szabályozás

A hírközlési törvény kimondja, hogy a multiplex szolgáltatások nyújtója köteles a műsorszolgáltatási engedéllyel rendelkező televízió- és rádiócsatornákat (ami gyakorlatilag a közszolgálati rádió- és televíziócsatornákat és két észtországi kereskedelmi televíziót jelent) kötelesek továbbítani. Ezzel az észt jogalkotó azt a veszélyt kívánja elkerülni, hogy a multiplex-szolgáltató az észt rádió-és tévécsatornákkal szemben a külföldi, előfizetéses csatornákat részesítse előnyben. Tartalmilag ezzel megegyező szabályozás vonatkozik a műholdas és a kábeles műsorterjesztőkre is.⁷⁵

Média-fogyasztó védelem (media-literacy)

Észtország semmiképpen sem tekinthető példaértékűnek a médiatudatosság területén tett intézkedéseivel kapcsolatban. Egy 2007-es összefoglaló tanulmány így jellemezte az észt törekvéseket: „Észtországban mindeddig sem az állam, sem pedig az észt közszolgálati TV,

⁷² Broadcasting Act (RT I 1994, 42, 680) §. 37.

⁷³ Broadcasting Act (RT I 1994, 42, 680) §§ 40. (4), 37. (4)

⁷⁴ Study on the Regulation of Broadcasting Issues under the new Regulatory Framework, Annex 2. pp. 93-97.

⁷⁵ Berecki Urmas: Átállás a digitális földfelszíni műsorszórásra Észtországban, pp. 4., 16.

az ETV, nem sokat annak érdekében, hogy tájékoztassa a lakosságot a digitális átállásról.” Bár 2006-ban rendeztek egy vitaműsort, és a sajtóban rendszeresen megjelenik néhány cikk a digitális átállásról, a legaktívabb tevékenységet az érintett vállalatok fejtik ki, elsősorban reklám formájában, üzleti megfontolások alapján.⁷⁶

A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok

Észtországban 2000 előtt érvényesültek korlátok a médiatulajdon tekintetében: csak észt állampolgárságú, Észtországban állandó lakhellyel rendelkező természetes személyek, vagy olyan jogi személyek kaphattak műsorszolgáltatási engedélyt, amelyben a szavazatok többsége észt állampolgárok kezében volt. E korlátok 2000-ben megszűntek.⁷⁷

A médiakoncentráció korlátozásával kapcsolatos észt szabályozás Finnorszáéhoz hasonló. A műsorszolgáltatási engedély megadása kapcsán a koncentráció, mint az engedély megadásának egyik szempontja játszik szerepet. A Kulturális Minisztérium nem adhatja ki az engedélyt, amennyiben az alábbi feltételek valamelyike fennáll:

- az engedély kiadása sajtó- vagy információs monopóliumot illetve kartell eredményezne a műsorszolgáltatási tevékenység tervezett területén; vagy pedig a műsorszolgáltatási jogosultság a szolgáltatás tervezett területen vagy Észtország területének egy részén egymással együttműködő személyek⁷⁸ kezébe kerülne,
- az engedély kiadása azt eredményezné, hogy a televízió vagy rádió műsorszolgáltatóként működő személyek ezzel párhuzamosan – a szolgáltatás tervezett területén vagy Észtország egy területén – napi- vagy hetilapok kiadóivá is válnának, vagy fordítva. A korlátozás nem vonatkozik a műsorszolgáltató által kiadott műsorújságra.

A jogirodalom a szabályozással kapcsolatos problémaként említi, hogy sem a kartell, sem a monopólium fogalma nem tisztázott a médiatörvényben. Emellett a fenti szabályok alkalmazására, azaz az engedély kiadásának a médiakoncentrációra gyakorolt hatása miatt történő megtagadására idáig nem volt példa Észtországban.⁷⁹ A magunk részéről megjegyezzük, hogy a törvényi szabályozás túlzottan általános és bizonytalan megfogalmazása jogalkalmazói gyakorlat nélkül aligha értelmezhető és értékelhető.

Az észt piac meglehetősen koncentrált, és különösen jellemző a kereszttulajdonlás (és így a diagonális koncentráció). A szabályozás ugyanis nem képes kezelni azt, ha ez a helyzet a műsorszolgáltatási engedély megadása után következik be (például piaci tranzakciók, felvásárlások eredményeként). Az általános, és az EK jogból adódóan nagymértékben harmonizált versenyjogi szabályok természetesen a médiavállalkozásokra éppúgy irányadóak, mint bármilyen más vállalkozásra.⁸⁰

Önszabályozás – társszabályozás

A törvényi szabályozás mellett Észtországban is szerepet kap az önszabályozás a média területén, amely a gyakorlatban különböző szervezetek és szövetségek működését és etikai

⁷⁶ Uo. p. 14.

⁷⁷ Nincsenek tulajdoni korlátozások a politikai pártok és szervezetek tekintetében sem. Commission Staff Working Document - Media pluralism in the Member States of the European Union p. 35.

⁷⁸ A jogszabály a „persons” szó alatt természetes és jogi személyeket is ért.

⁷⁹ Television across Europe: Regulation, Policy and Independence (2005), Estonia, pp. 603-604.

⁸⁰ Uo. p. 603.

kódexek elfogadását jelenti. E szervezetek létrejötte és működése azonban nem kötődik szorosan a digitális médiumok kialakulásához és elterjedéséhez.

Az önszabályozás egyik legjelentősebb megnyilvánulása az 1997-ben az Észt Újságok Szövetsége (Estonian Newspaper Association), az Észt Műsorszolgáltatók Szövetsége (Association of Estonian Broadcasters) és az Észt Sajtótanács (Estonian Press Council) által elfogadott Etikai Kódex. A Sajtótanács jogosult a hozzá érkező panaszok kivizsgálására és azzal kapcsolatos – kötőerővel nem rendelkező – állásfoglalások közzétételére. A Sajtótanács „hatásköre” – megállapodás alapján – kiterjed a jelentősebb internetes sajtótermékekre (pl. hírportálok) is, amelyek szintén elfogadják az Etikai Kódexet. Az észt műsorszolgáltatók döntő többsége tagja a Műsorszolgáltatók Szövetségének, amely azonban konkrét ügyeket nem vizsgál.⁸¹

⁸¹ Valm, Monika Silvia: Media System of Estonia report for the Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector, <http://www.hans-bredow-institut.de/forschung/recht/co-reg/reports/1/Estonia.pdf> [2007.11.25.] pp. 9-11.

Litvánia

A digitális átállás folyamata

A digitális átállás legfontosabb mérföldköve a kormány által 2004-ben elfogadott a digitális átállás program (Model of Switchover to Digital Broadcasting in Lithuania). A dokumentumban a következő alapelveket fektette le a kormányzat.

- A digitális hálózatok kiépítése folyamatosan, eleinte a nagyvárosok lefedésével valósul meg.
- Az analóg leállást szintén fokozatosan kell végrehajtani és 2012-ben kell megkezdeni.
- Legalább négy digitális hálózat (multiplex) kiépítése a cél, amelyeken legalább 20 televíziócsatorna továbbítására kerül sor.
- Legalább öt ingyenes (FTA) csatornát kell biztosítani.

A dokumentum emellett meghatározza a hálózatok üzemeltetőinek kötelezettségeit (amely lényegében a digitális hálózat folyamatos kiépítése és fejlesztése), és a digitális műsorszolgáltatásra jogosultak néhány kiválasztási szempontját.⁸²

2004-re tehető az első DTT hálózat üzemeltetésére vonatkozó, valamint az első DTT műsorszolgáltatásra vonatkozó engedélyek kiadása. A hálózat üzemeltetésének jogát a Litván Rádió és Televízió Központ (Lithuanian Radio and Television Centre, LRTC), a 100%-os állami tulajdonú műsorterjesztő nyerte meg. A sugárzás lényegében Vilnius környékén indult csak meg. (E területen 2002-ben kísérleti adás indult.)

A következő évek egyrészt konzultációval és a kormányprogram végrehajtásával teltek. Ennek keretében a Litván Rádió és Televízió Bizottság (Radio and Television Commission of Lithuania, RTCL) kezdeményező szerepet vállalt az állami szervek – különösen a Hírközlési Hatóság (Communications Regulatory Authority of the Republic of Lithuania, CRA), a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium és a Kulturális Minisztérium – közötti együttműködés irányításában: konzultációkat, konferenciákat és szakmai programokat szervezett az érintettek számára. Másrészt 2005-2007 között zajlottak a digitális hálózatok és a digitális műsorszolgáltatók pályázati eljárásai. Az összességében gyakran változó – vállalkozások csődjével, felvásárlásával, szolgáltatási jogosultságokról való lemondással és új pályázatokkal járó – viszonyok jelenlegi, stabilnak tűnő állapotát a következő fejezetben foglaljuk össze.⁸³

A televíziós műsorszolgáltatás piaci környezete

Litvániában összesen 1 338 300 háztartás rendelkezik televíziókészülékkel. A kábelhálózat 346 000 (26%) háztartáshoz jut el, a kábelpenetráció tehát meglehetősen alacsony.⁸⁴

Litvániában jelenleg négy multiplexen továbbítanak digitális televíziós műsorszolgáltatást. Két multiplexet a Litván Rádió és Televízió Központ (Lithuanian Radio and Television

⁸² Resolution on adoption of the model of switchover to digital television in Lithuania, 25 November 2004, No. 1492, Vilnius,

http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomms/doc/todays_framework/digital_broadcasting/switchover/lt_english_version_of_model.doc [2008.08.30.]

⁸³ DTT Implementation, <http://www.rtk.lt/en/static.php?strid=32042&> [2008.08.30.]

⁸⁴ 2007 annual report of RRT, <http://www.rtt.lt/index.php?-684089770> [2008.08.24.]

Centre, LRTC), a 100%-os állami tulajdonú műsorterjesztő üzemeltet, míg a másik kettő a TEO LT távközlési szolgáltató kezében van. Mivel minden multiplex üzemeltető köteles legalább öt ingyenesen fogható csatornát is biztosítani, így mindegyikük kínálata vegyes: fizetős műsor szolgáltatások mellett FTA csatornák is találhatóak a kínálatukban.⁸⁵

Multiplexek	Csatornák
LRTC I network (FTA)	LTV, LTV2, LNK, TV3, TV1, BTV, Tango TV, Info TV, Liuks
LRTC II network (kódolt)	RTR Planeta, RTL, Discovery, National Geographics, Animal Planet, MTV, Eurosport, Balticum Auksinis, Cartoon Networks/TCM, CNN International (rebroadcaster JSC "Nacionalinė skaitmeninė televizija")
TEO LT I network (kódolt)	RTVi, BBC Prime, Discovery Civilisation, Discovery Travel and Living, Discovery Science, VH1, World Fashion Channel, Jetix, Nickelodeon, Euronews (rebroadcaster JSC "Nacionalinė skaitmeninė televizija"); Balticum Auksinis, Viasat Explorer, Viasat History, TV1000 (rebroadcaster JSC "Balticum TV")
TEO LT II network (FTA)	Deutsche Welle, TV Polonia, BBC World, TV5 (rebroadcaster JSC "Nacionalinė skaitmeninė televizija")

5. sz. ábra: 2008-as adatok, Forrás: <http://www.rtt.lt/index.php?377404552> [2008.08.28.]

A multiplexek lakosságra vetített lefedettsége 2007 végén 85% volt; 2009-re 95%-os lefedettség a cél.⁸⁶

A litván televíziócsatornák nézettségi adatai:

Csatorna	Közszolg.		Kereskedelmi			
	LTV	TV 3	LNK	BTV	PBK	TV 6 (Tango TV)
Nézettség	13,4	26,6	22,0	8,3	5,8	2,0

6. sz. ábra 2007-es adatok. Forrás: *Radio and Television in Lithuania 2007/2008*, http://www.rtk.lt/ci.admin/Editor/assets/Apzvalga07_08.pdf [2008.08.21.]

A nézettségi adatokból az derül ki, hogy 5-6 nagyobb csatorna uralja a nézettségi listát, a közszolgálati televízió pozíciója viszonylag gyenge.

⁸⁵ <http://www.rtt.lt/index.php?377404552&PHPSESSID=c344b9373d350c2ed37277c275259700> [2008.08.11]

⁸⁶ 2007 annual report of RRT, <http://www.rtt.lt/index.php?-684089770> [2008.08.24.]

Hatósági feladat és hatáskörök megoszlása

Litvániában független médiahatóság, a Litván Rádió és Televízió Bizottság (Radio and Television Commission of Lithuania, RTCL) látja el a médiapiaci felügyeletét. A hatóság a következő feladatokat látja el.

- A Litván Hírközlési Hatósággal közösen közreműködik a rádió- és televízió-műsorszolgáltatások továbbítására szolgáló frekvenciagazdálkodási terv elkészítésében.
- Kiírja a műsorszolgáltatási engedélyezéssel kapcsolatos pályázatokat, megszervezi a lebonyolításukat, kiválasztja a pályázat győzteseit és kiadja az engedélyeket.
- Meghatározza a pályázati és a műsorszolgáltatási díj mértékét.
- Felügyeli a médiatartalomra vonatkozó jogszabályok és az engedélybe foglaltak (gyermekek védelmére vonatkozó szabályok, reklámszabályozás, európai művek bemutatására vonatkozó kvótaszabályok) megtartását.
- Információkat gyűjt és elemzi a médiapiaci viszonyokat és azok változásait, amelyekről tanulmányokat, elemzéseket tesz közzé.
- Kétévente jelentést készít a litván parlamentnek (Seimas) az audiovizuális politika helyzetéről és a médiapiaci folyamatokról.
- Javaslatot tehet a műsorszolgáltatást érintő jogszabályok módosítására.
- Együttműködik más államok hatóságaival, és – feladatkörében – képviseli a Litván Köztársaságot.
- A jogszabályban előírt feltételek mellett, az előírt eljárás keretében felfüggeszti a külföldi műsorszolgáltatások továbbítását.

A hatóság az eljárásai során különböző szankciókat alkalmazhat: megrovás, pénzügyi szankció, a műsorszolgáltatási engedély felfüggesztése legfeljebb 3 hónapra, az engedély visszavonása.

A litván hírközlési hatóság „klasszikus” hírközlési és frekvenciagazdálkodási hatásköröket lát el, engedélyez egyes műsorterjesztésre irányuló tevékenységeket, és szorosan együttműködik a médiahatósággal a műsorszolgáltatási és egyes műsorterjesztési engedélyek kiadása folyamán.⁸⁷

Piacra lépés (pályáztatási rendszer)

Litvániában a műsorszolgáltatási és műsorterjesztési tevékenység is engedélyköteles. A műsorszolgáltatási engedélyt – pályázat útján vagy pályázat mellőzésével – a Litván Rádió és Televízió Bizottság adja ki. Összesen hét különböző típusú licenc adható ki, annak függvényében, hogy a műsorszolgáltatás terjesztése során sor kerül-e frekvenciahasználatra (analóg és digitális földfelszíni, mikrohullámú vagy műholdas) vagy sem, és hogy az engedélyes maga végzi a terjesztést vagy mással végezteti. Egyes – kizárólag jeltovábbítási tevékenységet megvalósító – szolgáltatásnyújtások engedélyezése pedig a hírközlési hatóság hatáskörébe tartozik.⁸⁸

⁸⁷ Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector, Annex 4: Media Systems (Country Reports), http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/coregul/annex_4_en.pdf [2008.09.25.] pp. 267-268.

⁸⁸ Study on the Regulation of Broadcasting Issues under the new Regulatory Framework, Annex 2. pp. 286-287.

Must carry – must offer szabályozás

A must carry szabályok értelmében a műsorterjesztőnek továbbítania kell legalább egy közszolgálati adót és az összes földfelszíni országos műsorszolgáltatást. A médiahatóság a kiadott műsorterjesztési engedélyben további továbbítási kötelezettséget írhat elő. A gyakorlatban földfelszínen és műholdas műsorterjesztéssel egy közszolgálati és három kereskedelmi csatornát, míg kábeles műsorterjesztés során ezen felül további három vilniusi helyi adót kell továbbítani. A digitális műsorterjesztő legalább öt ingyenesen hozzáférhető (FTA) csatornát köteles továbbítani.⁸⁹

Média-fogyasztó védelem (media-literacy)

Litvániában a fogyasztók digitális átállással kapcsolatos tájékoztatására – egyelőre legalábbis – nem helyez a kormányzat különösebb hangsúlyt. A vonatkozó tanulmányok, összefoglalók, jogszabályok és hatósági website-ok a médiafogyasztó-védelem témakörét érintőlegesen sem említik.

A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok

A médiatulajdonlásra vonatkozó szabályok a litván médiatörvényben találhatók. A 22. § szerint „közösségi tartalom előállítója” (public information producer) – ideértve a műsorszolgáltatót, a kiadóvállalatot, a film-, videó- és zenestúdiót, a reklámügynökséget és a szerkesztőséget⁹⁰ – vagy terjesztője Litvániában regisztrált jogi személy, vagy külföldi jogi személy Litvániában regisztrált leányvállalata lehet. Mindemellett e szervezetek tagja litván és külföldi személy egyaránt lehet. Állami és helyi önkormányzati intézmények (a tudományos és oktatási intézményeket kivéve), bankok, politikai pártok nem lehetnek közösségi tartalomelőállítók vagy -terjesztők. Ugyanakkor e rendelkezés nem vonatkozik az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásként nyújtott tájékoztatásra, és az e szervek által a működésükkel kapcsolatban kiadott időszaki kiadványokra.⁹¹

A médiavállalkozások horizontális, vertikális vagy diagonális koncentrációjával kapcsolatban Litvániában nincsenek speciális szabályok, az összeolvadásokat, felvásárlásokat az általános versenyjogi szabályozás alapján kell megítélni.⁹² A médiatörvény tartalmaz egy általános, nehezen konkretizálható, és végső soron versenyjogra való utalást tartalmazó szabályt, miszerint sem az állam és a helyi önkormányzatok, sem valamely vállalkozás nem monopolizálhatja a tömegtájékoztatást, és az államnak egyenlő jogi és gazdasági versenyfeltételeket kell kialakítania a média területén működő vállalkozások számára, biztosítania kell a pluralizmus megőrzését és – a versenyjogi szabályok alapján – megakadályozni az erőfölénnyel való visszaélést.

A törvény ugyanakkor részletes szabályokat tartalmaz a tulajdoni viszonyok áttekinthetőségével kapcsolatban. A műsorszolgáltató 30 napon belül köteles tájékoztatni a médiahatóságot, amennyiben 10%-ot meghaladó tulajdoni részesedését elidegeníti. Amennyiben valamilyen tranzakció folytán a műsorszolgáltató irányítása is megváltozik (más személyek kezébe kerül), úgy a művelethez a médiahatóság hozzájárulását kell kérni. A médiahatóság megtagadja a hozzájárulást ha a tranzakció folytán kizárt személyi kör szerezné

⁸⁹ Study on the regulation of broadcasting issues under the new regulatory framework, Annex 1. pp. 272-276.

⁹⁰ A litván médiatörvény 2. § 62. pontja a közösségi tartalom információs társadalommal összefüggő szolgáltatásként nyújtó szolgáltatót is a fogalom hatálya alá sorolja, de az említett tulajdoni korlátozás e szolgáltatókra nem vonatkozik.

⁹¹ Law on provision of information to the public (2 July 1996 No. I-1418), Art 22. Sec. 1, 2, 6

⁹² Television across Europe: Regulation, Policy and Independence (2005), Lithuania, http://www.eumap.org/topics/media/television_europe/national/lithuania/media_lit1.pdf [2008.08.30.] p. 1057.

meg az irányítást, vagy a tranzakció a versenyjog alapján nem engedélyezhető vagy a versenyhatóság engedélyéhez kötött. A nyomtatott sajtó területén működő szervezeteknek pedig éves jelentést kell készíteniük, amennyiben a fenti tranzakciók valamelyike bekövetkezett.⁹³

Önszabályozás – társszabályozás

A törvényi szabályozás mellett Litvániában is szerepet kap az önszabályozás a média területén. Az önszabályozó szervezetek létrejötte és működése azonban – hasonlóan a többi vizsgált országhoz – közvetlenül nem köthető a digitális médiumok kialakulásához és elterjedéséhez.

Az önszabályozás jelentősebb szervezetei a Litván Újságírók és Lapkiadók Etikai Bizottsága (Lithuanian Ethics Commission of Journalists and Publishers) és az Újságírók Etikai Vizsgálóbiztos (Journalists' Ethics Inspector). E szervezetet maga a jogszabály hozza létre, és meghatározza a főbb feladatait is. Ezek közé tartozik az újságírók etikai képzése, a hozzá érkezett etikai panaszok kivizsgálása, az újságírók és lapkiadók egymás közötti vitáinak elbírálása – utóbbiak „anyag jogát” lényegében egy Etikai Kódex (Code of Ethics of Lithuanian Journalists and Publishers) – jelenti, és a közzétett információk jogszerűségének vizsgálata – különös tekintettel a gyűlöletbeszédre.⁹⁴ A Bizottság évente 150-170 ügyet vizsgál ki. Bár a Bizottság döntését az elmarasztalt félnek közzé kell tennie, a döntés végre nem hajtásának nincs érdemi szankciója – leszámítva, hogy a közszolgálati rádió közzéteszi e tényt.⁹⁵

A – lényegében ombudsman jellegű – Etikai Vizsgálóbiztoszt a Parlament választja 5 évre az Etikai Bizottság jelölése alapján. A Vizsgálóbiztoshoz bárki fordulhat, ha személyiségi jogait a média megsérti. A biztos kivizsgálja a hozzá érkezett panaszokat, vizsgálja, hogy az újságírók betartják-e a vonatkozó etikai és gyermekvédelmi szabályokat, és ajánlásokat fogalmaz meg a jogszabályok esetleges módosítására. Jogsérelem esetén figyelmeztetheti az érintett szervezetet, felszólíthatja a jogsértő tartalom eltávolítására és/vagy helyesbítés közzétételére vagy az Etikai Bizottsághoz fordulhat.⁹⁶

⁹³ Law on provision of information to the public (2 July 1996 No. I-1418), Art 22. Sec. 3-5, Art 24.

⁹⁴ Law on provision of information to the public (2 July 1996 No. I-1418), Art. 46.

⁹⁵ Television across Europe: Regulation, Policy and Independence (2005), Lithuania, p. 1032.

⁹⁶ Law on provision of information to the public (2 July 1996 No. I-1418), Art. 51.

Összegzés

A tanulmány során elsősorban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy az egyes tagállamokban miként hat a digitális földfelszíni televíziózás bevezetése a médiaszabályozás jogszabályi környezetére. Kutatásaink során elsősorban a pályázati eljárás, a szabályozóhatóságok, a médiakoncentráció és a must carry szabályozását vizsgáltuk, és kitértünk az egyes kormányoknak a fogyasztói tájékoztatás és médiafogyasztó-védelem érdekében tett intézkedéseire, valamint a – földfelszíni digitális műsorterjesztésen túlmutatóan értelmezett – digitális média elterjedésének önszabályozásra gyakorolt hatásaira is.

Finnország és Svédország a digitális átállást egyáltalán nem jogalkotási feladatként értelmezte, hanem olyan természetes folyamatként, amely igényli ugyan egyes jogszabályhelyek módosítását, de a fő cél az átállás társadalmi hasznainak kiaknázása. Ennek érdekében mindkét ország rendkívül intenzív lakossági tájékoztató kampányt folytatott. Ezzel szemben Litvánia és Észtország esetében a lakossági tájékoztatás teljesen háttérbe szorult. Hollandiában a rendkívül magas bekábelezettség miatt a digitális átállásnak (és a földfelszíni televíziózásnak általában) korántsem volt akkora jelentősége, mint Európa számos országában: Hollandia rekordgyorsasággal vezényelte le az egyes európai országokban hosszú éveket igénybe vevő, heves vitákat és nem egyszer piaci kudarcokat kiváltó folyamatot.

A digitális átállás elsősorban a pályázattal eljárásra volt hatással, és a jogszabályok módosítása jól beleillett a tartalom és infrastruktúra-szabályozás szétválasztása érdekében tett korábbi lépésekhez. Megjegyzendő azonban, hogy – Magyarországgal ellentétben – egyetlen állam sem mondott le teljes egészében a földfelszíni digitális platformon megjelenő műsorszolgáltatók pályáztatásáról, de a médiapolitikai célok megvalósítása tekintetében (pl. különböző műsortartalmi követelmények előírása) az állam mozgásteret alapvetően mindenhol szűkül. A vizsgált országok többségében a műsorszolgáltató az általa vállalt többletkövetelményekért cserébe – egyes országokban a DTT platformra is kiterjedő, más esetben csak a kábelhálózatra vonatkozó – must carry státuszt kap.

Érdekességként értékeljük, hogy a digitális média elterjedése (ideértve itt az internet terjedését is) nem alakította át radikálisan az önszabályozás korábbi rendszerét, a digitális átállás pedig kifejezetten semmilyen konkrét változást nem eredményezett ezen a területen.

Összességében megállapítható, hogy a vizsgált országokban a digitális átállás mindenhol igényelte ugyan egyes jogszabályhelyek módosítását, de nem okozott radikális változást a médiaszabályozás területén. A változások leginkább szerves folyamatként értelmezhetőek, amelynek első lépései – a tartalom és az infrastruktúra-szabályozás következetes szétválasztása – az EU 2002-es távközlési irányelveinek implementálásával megkezdődtek. Ugyanakkor várható, hogy a digitális átállást még be nem fejező tagállamok a jelentősebb – vélhetően a médiaszabályozásuk alapjait érintő – módosításokat az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv implementálása során teszik meg.